

Molde videregående skole, en historisk oversikt

av Rolf Strand

Skolens navn

Skolen har hatt forskjellige navn gjennom tidene

fra 1832: Molde middelskole

fra 1843: Molde middel og realskole

fra 1863: Molde lærd og realskole

fra 1875: Molde off. skole for den høiere almendannelse

fra 1893: Molde kommunale høiere almenskole

fra 1931: Molde komm. høgere ålmenskule

fra 1964: Molde gymnas

fra 1979: Molde videregående skole

Skolen blir til

Amtmann Krohg som sørget for skole i Molde

Skolen vår ble etablert allerede i 1832 som Molde Middelskole, og besto i starten av to klasser og to faste lærere. Skolebygningen var et ombygget bolighus, det lå helt nede i «Hovedgaden» (nåværende Storgata, omtrent der hvor nå «Eurosko» ligger). I Norge den gang fantes det bare 12 videregående skoler, og 6 av disse var av samme størrelse som i Molde. Dette var den eneste skolen av denne typen i hele fylket. Det var jo i Molde amtmannen og de fleste embetsmenn holdt til, så det var naturlig at skolen havnet her. Mange av guttene fra disse familiene tok sikte på å avlegge examen artium. Dette kunne de gjøre 1-2 år etter middelskolen, og denne eksamen måtte avlegges ved Universitetet i Kristiania etter tilleggsstudier i andre byer.

Den første skolebygningen fra 1832, var et ombygd hus i Hovedgaden (Storgata).

Fagene på skolen var norsk, fransk, tysk, latin, gresk, religion, historie, geografi, matematikk, og tidlig i skolegangen hadde de også skriving og regning. Elevene gikk sammen til å begynne med, mens 2. og 3.klasse var delt i latinklasse og realklasse. Hver klasse tok to år. I noen år var det også en handelsklasse, der mye av timene gikk til engelsk og bokføring.

Utvidelse av skolen og nytt skolehus

Det var vanskelig for skolen å greie seg økonomisk, men etter mange stridigheter kunne byen feire et stortingsvedtak i 1863 med hornmusikk. Da ble det nemlig opprettet en fullstendig "lærd skole", eller et gymnasium, i Molde, som kunne føre elevene helt fram til universitetet. Dette førte til at lærerstaben ble sterkt utvidet, og at elever kom fra hele landet.

Et nytt skolehus kom i bruk i 1866 og ble kalt «Latinskolen». Det lå nede ved elveosen, omtrent der Gotfred Lies plass 1 (kommunale kontorer) ligger nå. Dette huset hadde 8 klasserom, lærerrom, bibliotek og bolig for rektor.

Skolebygningen nede ved elveosen.

På 1860-tallet ble Alexander Brinchmann rektor ved skolen, og fra hans tid huskes "militære" øvelser på Årø, store kulturarrangementer i skolens regi, og en imponerende samling med årsskrifter som ble utgitt hvert år i forbindelse med eksamen. Brinchmann var rektor 1863-1893.

Årøleiren

De militære øvelsene, den såkalte Årøleiren, ble til i 1866 og varte noen uker hver år til 1873. I den forbindelse ble det laget en sang med 6 vers. Første verset er slik og kan synges på melodien «Mai vi har» (det er mulig de brukte en annen melodi den gang):

*Varsko her! I Gevær kommer hele Skolens Hær
Ungdomsblod, fuldt av Mod, rask og læt paa Fod.
Skjønt vort lille Kompagni tæller faa kun over ti
Gange tre, gad jeg see, Mage til Armée.*

Bilde fra Årø-leiren i 1868

Skolen blir mindre og må kjempe for livets rett

Den gamle skolebygningen nede ved elveosen ble etter hvert for dårlig og tilfredsstilte ikke mer kravene til skole. Både folkeskolen og middelskolen holdt til i samme område. Det ble nå kjøpt et større tomteareal på den såkalte Syltemarka. Der ble det reist et prektig klasseromsbygg og et bygg med gymnastikksal, sløydsal og skolekjøkken. I 1905 kunne folkeskolen flytte inn der sammen med middelskolen. Den gamle bygningen nede ved elveosen ble da solgt til Oscar Hansen som startet konfeksjonsfabrikk her. Fabrikken gikk med under bybrannen 1916.

I 1890 mistet skolen gymnasavdelingen, men den kom tilbake i 1910 ved militær hjelp. Det var nemlig en forutsetning for å etablere regimentskommando i Molde at det var gymnas her.

Da gymnaset startet opp igjen i 1910, fikk også de rom i folkeskolens bygning. Men allerede i 1912 ble det trangt om plassen. Gymnasavdelingen måtte da leie lokaler litt ovenfor skoleområdet, der lensmann Rønning hadde et stort hus på eiendommen «Heim». Der fikk gymnaset leie hele første-etasje. Det var ikke mange elever, i tiden 1913-1924 hadde gymnaset i alt minimum 6 elever og maksimum 38 totalt, fordelt på 3 klasser. I tråd med samfunnsutviklingen kom også jentene inn i skolen. Den første kvinnelige artianeren var Signe Kjøsnes i 1913. I tiden 1913 til 1924 var 10 av 44 uteksaminerte studenter jenter, det vil si 23%.

Lensmann Rønnings villa «Heim». Her holdt gymnaset til i 1.etasje.

Et problem var manglende eksamensrett. Våren 1921 fikk skolen eksamensrett for 3 år, denne ble senere forlenget 3 år til.

*Skolebygningen fra 1925 omkranset av Folkeskolens bygninger.
Tribunen midt på bildet ble blant annet brukt på 17.mai.*

2. verdenskrig

Under krigshandlingene omkom også en rekke personer fra skolen. De er hedret med en minnetavle i den eldste bygningen.

Under krigen kom den dramatiske Gestapo-aksjonen på skolen. Dette skjedde i november 1940 etter at tyskere, som hadde norskundervisning på skolen, hadde oppdaget innskifter på tysk på pultene. Disse innskriftene gjorde narr av Hitler og tyskerne. 14 elever, rektor og en lærer ble arrestert. Noen slapp ut ganske fort, mens andre satt over 3 uker i fengsel. Straffen 9 av elevene fikk, var utestenging fra alle norske skoler for all framtid. I april 1942 ble 7 mannlige lærere ved skolen arrestert og sendt i konsentrasjonsleir på Falstad der de satt i 5 uker.

Under krigshandlingene omkom også en rekke personer fra skolen. De er hedret med en minnetavle i den eldste bygningen..

Etter hvert beslagla tyskerne skolebygningene, og skolen flyttet undervisningen sin til Bjørset (Strandheimvegen).

Etter krigen

Etter krigen ble nye bygninger for skolen planlagt og bygd i årene 1954-58. Nå strømmet de store ungdomskullene på, samtidig som «folk flest» fikk anledning til å ta utdanning. Gymnaset hadde to linjer, engelsklinje og reallinje. Senere kom det til en økonomisk linje og en estetisk linje, den siste knyttet til engelsklinje. På linjene hadde alle elever samme fagkrets og undervisningen ble gitt klassevis. Molde kommune hadde hittil vært eier av skolen med departementet som tilsettingsmyndighet. I 1964 tok Møre og Romsdal fylkeskommune over som eier, og skolen fikk navnet Molde gymnas.

Bilde fra tida etter 1978. Til høyre ser vi litt av biblioteket, oppsatt som midlertidig bygning.

I 1974 kom det en ny skolelov om videregående utdanning, denne ble ikke iverksatt før 1976. Skolens navn var fremdeles Molde gymnas, men fra 1979 fikk den navnet Molde videregående skole. Skolene fikk nå studieretninger, men innenfor hver studieretning var det fremdeles linjer.

På Molde videregående skole var det én studieretning, «for allmenne fag». Første året var felles for alle elevene, mens 2. og 3. året var delt i linjer. Skolen hadde naturfaglinje, samfunnsfaglinje og språklinje. Nye læreplaner gjorde at skolehverdagen ble mer komplisert enn før. Mens en før hadde hatt samme fagkrets i en klasse, ble det nå anledning til mer individuelle valg.

I 1978 kom det et tilbygg som inneholdt bibliotek og et klasserom. Dette var oppbygd på basis av Moelvenbrakker, det skulle være midlertidig, men står enda (2012).

Fra 1990 hadde skolen også en toppidrettsklasse, der elevene utvidet de to siste skoleårene med enda et år, slik at de i løpet av 4 år både fikk studiekompetanse og anledning til å trene. Dette tilbudet ble gjennomført i et sterkt og godt samarbeid med den organiserte idretten.

I 1994 kom det ny skolestruktur igjen for de videregående skolene. Nå ble det også etablert studieretning for musikk, dans og drama. Dette tilbudet hadde tidligere bare vært ved Atlanten videregående skole i Kristiansund, nå ble det slikt tilbud på 4 steder i fylket. Alle disse skolene hadde musikktilbud, mens dans og drama for 2. og 3.klasse ble lokalisert til Ålesund. Tilbudet i Molde ble gjennomført i et utstrakt samarbeid med Molde kulturskole på en slik måte at musikkutdannelsen ble delt i en teoretisk og en praktisk del, der Molde vgs. kjøpte tjenester innen praktisk musikk fra kulturskolen.

Med Kunnskapsløftet 2006 fikk skolen mange nye utdanningstilbud. Strukturen for videregående opplæring består nå av utdanningsprogram, som igjen er oppdelt i programområder. Skolen fikk nå 3 utdanningsprogram: studiespesialisering med og uten formgivingsfag (med program-områdene formgivingsfag, realfag og språk/samfunnsfag/økonomi), musikk, dans og drama (med programområdet musikk) samt medier og kommunikasjon. På grunn av romsituasjonen tok det en stund før alt var på plass. Skolen var gjennom en krevende prosess med nybygging, før to nye fløyer stod ferdig henholdsvis til skolestart og til jul i 2006. En ombygging av den gamle 1954-fløya ble også gjort, slik at Medier og kommunikasjon kunne flytte inn i 2007.

Siste byggetrinn

Etter lang planlegging kom neste byggetrinn i gang ut på vinteren 2014. De gamle trær øst for skolen ble felt, hageanlegget fjernet og i løpet av mars forsvant også bibliotekbrakka. Den hadde stått som midlertidig bygg siden 1978. I begynnelsen av april begynte det store sprengningsarbeidet. Det nye bygget ble tatt i bruk til skolestart høsten 2015. Det omfatter over 3000 kvm på 3 plan. Innholdet er kantine på plan 1 med stort amfi opp mot plan 2. På plan 2 finnes bibliotek og ny administrasjonsavdeling med kontorer for hele administrasjonen. Der finnes det også personalrom for hele skolens personale. På plan 3 finnes et nytt naturfagrom, avdeling for rådgivningstjenesten, 3 store klasserom og flere grupperom. På taket over kantina er det utviklet en avdeling med værstasjon, drivhus, miljøhus, solcellepanel, solfanger og koidam til forskning, undervisning og rekreasjon.

Flyfoto august 2015:

I tillegg har Molde kommune, med støtte fra Møre og Romsdal fylkeskommune, bygget Kulturskole på Fengselsmarka. Den ble innflyttingsklar høsten 2016, og flere rom i dette bygget benyttes av Molde vg skole, særlig innenfor utdanningsprogram for musikk, dans og drama.

Skisse fra C.F. Møller

Berømte elever

På skolen har det gått en rekke elever som er nevnt i norske oppslagsverk. Et lite knippe av de mest kjente er Bjørnstjerne Bjørnson (skjønnlitterær forfatter, lyriker, dramatiker, journalist, teatersjef og nobelprisvinner i litteratur), Olaus Fjørtoft (avismann og matematiker), Ole Anton Qvam (norsk statsminister i Stockholm den gang regjeringa måtte være delt), Johan Scharffenberg (kjent norsk lege og samfunnsdebattant) og Kjell Magne Bondevik (politiker, blant annet statsminister).

Men det finnes også mange flere som har gjort seg bemerket både i samfunnsliv og i kulturliv. Det kan for eksempel nevnes Rolf Groven (bildekunst), Edvard Hoem (forfatter), Knut Ødegård (dikter), Alf A. Sæther (forfatter), Jo Nesbø (forfatter), Kjetil Rekdal (fotballspiller og trener) og Bjørn Grydeland (embetsmann, leder for statsministerens kontor under skiftende regjeringer, senere ambassadør i Brussel).

Og enda kunne mange flere vært nevnt innen musikk (spesielt etter at skolen fikk musikkutdanning), innen undervisning, innen vitenskap osv.

Dessuten har fire av skolens lærere fått gater oppkalt etter seg i Molde: adjunkt Dørum, overlærer Schneider, rektor Brinchmann og lektor Per Amdam.

Litteratur

Molde bys historie 1-4

Per Amdam: Molde høgre skole 150 år (1982)

Leiv Heggstad: Molde høgre skule 100 år (1932)

Anders Stølen: Skole for nye slekter (1986)

Sverre Berg: Rektor Alexander Brinchmann (1982)

en rekke artikler i Årsskrift for Romsdal sogelag (se f.eks. Rolf Strand: Register til Årsskrift for Romsdal Sogelag 1921-1995, utgitt 1996)

Det meste av bildematerialet i denne artikkelen er gjengitt med tillatelse fra Romsdalsmuseets fotosamling.